

Takk for hyggelig treff for noen uker siden. Jeg lovte dere å følge opp en del spørsmål, og så har rett og slett svaret blitt liggende i utboksen min. Beklager forsinkelsen!

Bjølsen-fossen og hageanlegget, status og mulig rekkefølgeløsning:

Anlegget er mulig å rekonstruere og nokså unikt i norsk sammenheng. Det er imidlertid en del utfordringer her, som vi var inne på. Det ene er plansaken/reguleringen, uhensiktsmessige formålsgrenser osv. Det andre er eierskapet, det tredje er hvem som skal ha ansvar for vedlikeholdet, i tillegg er det enkelte potensielle interessekonflikter mellom natur/kultur, UU-tilpasning og tilgjengeliggjøring osv. Jeg mener det er Fredrik Monclair som holder i saken hos BYM (han er seksjonsleder i Park og byrom). Vi kjenner ikke status her mhp BYMs planer, men ser behov for et koordineringsmøte med dem og oss, som vi gjerne kan ta initiativ til.

Infrastrukturen i elva, ikke kartlagt som kulturminne. 31 områder ble båndlagt regulering/spesialområde bevaring på 90-tallet. Det ble ikke utarbeidet reguleringsplaner for de tekniske anleggene innen fristen 1994. Damanlegget ved Nedre Foss fikk sikret hensynsone i 2012, dammen skulle rekonstrueres. Står og forfaller. Status her?

Det er nok riktig at teknisk infrastruktur ikke hadde spesielt høyt fokus den gang BYA registrerte kulturminner ifm. KDP-Akerselva miljøpark. I materialet fra den gang er vårt inntrykk at industrimiljøene langs elva sto i fokus, og tekniske innretninger ute i elva ble mer unntaksvis nevnt i relasjon til disse. Heller ikke i ettertid har det vært diskutert å kartlegge teknisk-/industrielle installasjoner i elva som eget prosjekt. (Mulig noe av dette lå inne i et arbeid en vernegruppe VAV igangsatte og hadde kort dialog med BYA om for etter hvert mange år siden, men dette arbeidet stoppet raskt opp, og de som var med er nok for lengst pensjonister.)

Dammen på Nedre Foss skulle ikke restaureres, det motsatte BYM seg av hensyn til laksevandring mv. Men de elementene som er igjen av damkrona er regulert til bevaring.

Det er riktig at mange av de kulturminnene/kulturmiljøene som i KDP-Akerselva miljøpark ble vedtatt som båndlagt (i påvente av bevaringsregulering) ikke ble regulert innen fristen. (Det hindrer for så vidt ikke en senere bevaringsregulering, men Oslo kommune kan ikke i mellomtiden stoppe utvikling her med hjemmel i båndleggingen. Da må en evt. vedta midlertidig forbud mot tiltak i forbindelse med et initiativ/sak.)

Vil BYA ta noe initiativ for de tekniske anleggene i Akerselva? Sikre bevaring og rekonstruksjon. Damkonstruksjonen ved Bjølsenfossen, dammen ved Bentse bruk

og ved Nedre foss.

Det blir videre en diskusjon mellom ulike kommunale etater, og her kommer både vedlikeholdsutgifter og senere års krav til sikkerhet inn. Dagens sikkerhetskrav kan gi utfordringer mhp at de krever en del endringer for å ivaretas.

FMF, BYA og RA i forbindelse med kommuneplanen: RA reiste innsigelser og fikk mye gjennomslag i prosessen før kommuneplanen ble vedtatt. T5 sikret kulturminnevern. Bevaringsverdier angitt, nasjonale kulturminneinteresse skal søkes ivaretatt.

Er det gjennomført en evaluering om i hvilken grad denne planen har sikret kulturminneinteressene? Det ble lovet. Har den i tilstrekkelig grad sikret ivaretagelse langs Akerselva?

PBE ønsket ikke å bruke ressurser på ekstern evaluering, og fikk RA's aksept for det. Evalueringen ble derfor holdt et todelt seminar med PBE, RA og BYA, i regi av PBE 1.halvår 2021. Første del besto av innlegg fra de tre partene om hvordan hver av oss oppfattet at KP2015 hadde eller ikke hadde ivaretatt kulturminneinteresser generelt. Andre del gikk i dybden på noen få byggesaker som hadde vært konfliktfylt, og som ble vurdert å være typiske for de konfliktlinjene partene hadde opplevd i perioden. PBE har oppsummert seminaret, og dette skal være offentlig tilgjengelig, men jeg har ikke lyktes i å søke det fram foreløpig.

Hva er viktigst for BYA å prøve å få gjennomslag for ved offentlig høring av ny kommuneplan? Hvordan kan Akerselvas venner støtte våre innspill på mest mulig vis?

Det viktigste er å få hele elveløpet fra Maridalsvannet til utløpet i fjorden inn som verneområde. Vi håper her også å få med tilstrekkelig sideareal til å hindre videre nedbygging av selve elvedalen, tett på elva. I den grad vi får disse sidearealene inn også som NB!-område i RA's register, vil også det styrke vernet. En styrking av byggeforbudet nærmere hovedelveløp enn 20m som Byrådet har fremmet, synes også som et positivt grep her.

Den delen av elva som var lagt i kulvert - Vaterlandsparken og ned til sporområdet, hva er status her?

Det er reguleringsplanprosesser på gang både for Galleri Oslo og for Biskop Gunnerus gate 14B (Postsorteringsterminalen), hvor Oslo kommune gir føringer om åpning av elva og noe offentlig friareal/grøntareal på sidene. Det skal samtidig være utfordringer med åpning av det vestligste kulvertløpet pga. teknisk infrastruktur, og forslagsstillerne for reguleringsplanene ønsker høy utnyttelse tett på elva. Så lenge Nylandsbrua over sporområdet ligger som premiss, og den hviler på elvekulverten, gir det bindinger for hva som er mulig i overskuelig framtid. Den langsiktige visjonen om å få åpnet så mye som mulig av elveløpet her ned til fjorden står ved lag.

Foreningen er bekymret over «mellomtømter» uten vern som bygges ned, og at det må tenkes helhetlig miljø langs elva og ikke stykkevisse bygninger/tømter. Unngå frimerker. Innspill?

BYA er langt på vei enig i dette, og dette er også tema i vår dialog med RA om omfanget av NB!-området for Akerselva. Vi må samtidig forholde oss til KDP-Akerselva miljøpark som klart åpner for utbygging av en del enkelteierdommer innen miljøet. Her blir diskusjonene derfor ikke om, men på hvilken måte eiendommene kan bygges ut og utvikles.

Oslo vaksinert mot kommunedelplaner? Nivået mellom reguleringsplan og diger kommuneplan er stort og ikke dekket. Stort ønske om oppdatert plan for Akerselva med områdeperspektiv. Kan BYA gjenopplive og fremme den?

Et slikt planarbeid er altfor omfattende og komplekst til at BYA kan aksle det – det må i så fall PBE gjøre. Og også for PBE vil dette være så omfattende at de normalt vil være avhengig av en bestilling fra Rådhuset for å kunne prioritere det. I dagens plan- og bygningslov som kom i 2009, har kommunen i tillegg til KDP fått mulighet til å fremme en områderegulering der en ønsker en avklaring av konkrete arealer på et mer overordnet miljønivå enn de vanlige detaljreguleringene. Også her er det imidlertid også PBE som i så fall må ta hovedansvaret, og ventelig etter bestilling fra Rådhuset. PBE har for tiden gående områdereguleringer for flere av utviklingsområdene i Oslo.

Egen verneplan for Sagene? Hva er status her, ble den ferdig? Kan man bruke den videre i arbeidet med Akerselva?

BYA har foreslått en kulturmiljøfredning av Sagene, og har oversendt til RA et utkast til avgrensning med begrunnelse og dokumentasjon. Så vidt jeg har kunnet finne ut har RA foreløpig kun tatt forslaget til orientering.

BYM har anbefalt en oppdatering av kommunedelplanen for Akerselva. Etablert et samarbeidsforum mellom de 4 bydelene langs elva – de er spesielt opptatt av å få et bedre vern. Er BYA involvert her? Hovedsaken er å få en 20 meters grensa til å bli juridisk bindende. 20 meters grensa er den viktigste kampsaken for foreningen, og den største bekymringen.

Jeg har forhørt meg på huset uten suksess, det er ingen som umiddelbart kjente til dette forumet.

Med vennlig hilsen
Ellen Hole
byantikvar
+47 93 67 95 40

Byantikvaren
oslo.kommune.no
Sentralbord: 482 30 417

www.byantikvaren.oslo.kommune